

OBSAH

PŘEDMLUVA 15

ÚVOD: *Pojem harmonie* 21

I. část KLASICKÁ HARMONIE

1. lekce ZÁKLADNÍ HARMONICKÝ MATERIÁL 26

§ 1 *Pojem akordu a jeho vymezení v podmínkách klasické harmonie* 26

§ 2 *Třídění harmonického materiálu. Souzvuková třída a souzvukový druh* 26

§ 3 *Základní tvar akordu* 27

§ 4 *Úpravy akordu* 28

§ 5 *Pojem obratu akordu. Obraty nejběžnějších akordů v klasické harmonii* 28

§ 6 *Poloha akordu* 30

§ 7 *Rozloha akordu* 31

§ 8 *Úprava tříhlasá, čtyřhlasá, pětihlasá atd.* 31

§ 9 *Transpozice akordu* 32

2. lekce STUPNICE A TÓNINA 35

§ 10 *Vyjádření tóniny* 36

3. lekce ÚPLNÁ SOUSTAVA TÓNIN DUR A MOLL 40

§ 11 *Tóniny přirozené, harmonické a melodické* 40

§ 12 *Akordy na jednotlivých stupních dur a moll* 45

§ 13 *Příbuznost kvintakordů v tónině* 46

4. lekce HARMONICKÁ VĚTA – ZÁKLADNÍ PRACOVNÍ PRAVIDLA 47

§ 14 *Vymezení pojmu harmonické věty* 47

§ 15 *Pokyny k praktickým kompozičním cvičením. Perspektiva dalšího zdokonalování* 48

§ 16 *Pracovní metody kompozičního procvičování* 49

§ 17 *Pracovní pravidla* 49

§ 18 *Pracovní pravidla vedení melodické linie (tj. jednoho melodického hlasu)* 49

§ 19 *Pracovní pravidla vedení dvojhlasu* 50

§ 20	Pracovní pravidla čtyřhlasé sazby	52
§ 21	Čtyřhlasá úprava kvintakordů na hlavních stupních (kvintakordů harmonických funkcí)	54
§ 22	Přísný spoj příbuzných kvintakordů	55
§ 23	Spoj nepříbuzných kvintakordů („pravidlo protipohybu“)	55
§ 24	Stylizace harmonické věty	56
§ 25	Rozšíření melodických možností sopránu	58
§ 26	Změna polohy kvintakordu	58
§ 27	Volný spoj příbuzných kvintakordů	60
5. lekce	HARMONICKÁ VĚTA – ZPŮSOBY PROCVIČOVÁNÍ	61
§ 28	Generálbas (číslovaný bas)	61
§ 29	Přehled generálbasových značek	62
§ 30	Volná harmonická věta	63
§ 31	Kompoziční výstavba harmonické věty. Závěry	64
§ 32	Harmonizace zadané melodie „tón po tónu“	66
§ 33	Melodické tóny – základní charakteristika a rozlišení	69
§ 34	Kompozice volné harmonické věty s melodickými tóny v sopránu	71
§ 35	Harmonizace melodií s využitím melodických tónů	74
6. lekce	HARMONICKÁ VĚTA S KVINTAKORDY NA VEDLEJŠÍCH STUPNÍCH TÓNINY	76
§ 36	Zástupci harmonických funkcí	76
§ 37	Čtyřhlasá úprava kvintakordů na vedlejších stupních	79
§ 38	Příklady nejběžnějšího uplatnění kvintakordů vedlejších stupňů jako zástupců hlavních funkcí	79
§ 39	Spoj II-D	80
§ 40	Spoj D-VI (tzv. klamný spoj)	81
§ 41	Kvintakord III. stupně a jeho použití v harmonické větě (spoj III-S)	82
§ 42	Kvintakord VII. stupně a jeho uplatnění v harmonické větě	83
7. lekce	HARMONICKÁ VĚTA S OBRATY KVINTAKORDŮ	86
§ 43	Obraty kvintakordu	86
§ 44	Sextakord	87
§ 45	Čtyřhlasá úprava sextakordu	87
§ 46	Sextakordy v harmonické větě	88
§ 47	Harmonizace melodie s použitím sextakordů	90
§ 48	Kvartsextakord	92

§ 49 Čtyřhlasá úprava kvartsextakordu	92
§ 50 Druhy kvartsextakordů	92
§ 51 Kvartsextakord průtažný	93
§ 52 Kvartsextakord střídavý	94
§ 53 Kvartsextakord průchodný	95
§ 54 Kvartsextakord následný	96
8. lekce HARMONICKÁ VĚTA – SEKVENCE	99
§ 55 Sekvence	99
9. lekce HARMONICKÁ VĚTA S AKORDY VYŠŠÍCH TŘÍD	105
§ 56 Uplatnění akordů vyšších souzvukových tříd při kompozici harmonické věty	105
§ 57 Septakordy	105
§ 58 Septakordy charakteristické	107
§ 59 Dominantní septakord	108
§ 60 Čtyřhlasá úprava D7	109
§ 61 Přísný rozvod D7 → T (model autentického, tj. dominantního, rozvodu septakordů)	110
§ 62 Autentický rozvod septakordů	111
§ 63 Volný rozvod D7 → T	112
§ 64 Rozvod D7 → T6	113
§ 65 Rozvod D7 → VI (klamný rozvod)	114
§ 66 Nástup D7	115
§ 67 Obraty D7	117
§ 68 Čtyřhlasá úprava	117
§ 69 Rozvod obrátů D7 → T (jejich autentický rozvod)	117
§ 70 Nástup obrátů D7	119
§ 71 Uplatnění D7 a jeho obrátů v harmonické větě	120
10. lekce HARMONICKÁ VĚTA S CHARAKTERISTICKÝMI SEPTAKORDY	121
§ 72 Septakord II. stupně	121
§ 73 Přísný rozvod II7 → T6 (model plagálního, tj. subdominantního, rozvodu septakordů)	121
§ 74 Plagální rozvod septakordů	123
§ 75 Nástup II7	123
§ 76 Obraty II7	124
§ 77 Čtyřhlasá úprava obrátů D7	125

§ 78 Rozvod obrátů II7 → T (jejich plagální rozvod)	125
§ 79 Nástup obrátů II7	126
§ 80 Autentický rozvod II7 (tj. rozvod II7 → D)	126
§ 81 Autentický rozvod obrátů II7 (tj. rozvod obrátů II7 → D)	127
§ 82 Uplatnění II7 a obrátů v harmonické větě – v autentickém i plagálním rozvodu	128
§ 83 Septakord VII. stupně	129
§ 84 Přísný rozvod VII7 (model kombinovaného rozvodu septakordů)	130
§ 85 Kombinovaný rozvod septakordů	130
§ 86 Volný rozvod VII7	131
§ 87 Obraty VII, jejich nástup a rozvod (kombinovaný)	132
§ 88 Uplatnění VII7 a jeho obrátů v harmonické větě	133

11. lekce HARMONICKÁ VĚTA S NEUTRÁLNÍMI SEPTAKORDY A S NÓNOVÝMI AKORDY 134

§ 89 Neutrální septakordy a jejich uplatnění v harmonické větě	134
§ 90 Zásady uplatnění neutrálních septakordů v harmonické větě	136
§ 91 Nónové akordy	139
§ 92 Dominantní nónový akord	140
§ 93 Čtyřhlasá úprava D_7^9	140
§ 94 Rozvod D_7^9	140
§ 95 Obraty D_7^9	141
§ 96 Čtyřhlasá úprava obrátů D_7^9	142
§ 97 Rozvod obrátů D_7^9	143
§ 98 Nástup D_7^9 a jeho obrátů	143
§ 99 Uplatnění D_7^9 a jeho obrátů v harmonické větě	144
§ 100 Neutrální nónové akordy	145

12. lekce NEAKORDICKÉ TÓNY A JEJICH UPLATNĚNÍ V HARMONICKÉ VĚTĚ 147

§ 101 Znovu o melodických tónech (opakování a rozšíření, uplatnění ve všech hlasech)	147
§ 102 Průchod	148
§ 103 Střídavý tón	149
§ 104 Průtah	151
§ 105 Následný akordický tón	154
§ 106 Předjímka (anticipace)	154
§ 107 Další možnosti neakordických tónů v harmonické větě	154
§ 108 Závěrečná poznámka k harmonické větě	156

13. lekce MODULACE 158

- § 109 Průběh harmonické věty v rámci několika tónin 158
- § 110 Tóninový skok 159
- § 111 Modulace 159
- § 112 Druhy modulace 161
- § 113 Diatonická modulace 162
- § 114 Pracovní postup při analýze 162
- § 115 Pracovní postup při kompozici modulující harmonické věty 163
- § 116 Postup hledání společného akordu 164
- § 117 Osvědčené postupy rychlé diatonické modulace 167

14. lekce MIMOTONÁLNÍ FUNKCE 169

- § 118 Mimotonální funkce 169
- § 119 Úprava a rozvod (D), (D7), (D_7^9) a (VII), (VII7) 171
- § 120 Nástup akordů mimotonálních funkcí 172
- § 121 Akordy chromatické terciové příbuznosti. Chromatika 173
- § 122 Spoje akordů, při nichž dochází k chromatickému postupu (chromatické spoje akordů) 174
- § 123 Harmonické věty s použitím (D7) a (VII7) 175
- § 124 Využití mimotonálních funkcí k modulaci. Chromatická modulace 179

15. lekce PŘEDPOKLADY ALTERACE 180

- § 125 Akordy o třech citlivých tónech (tzv. pomocné harmonické funkce) 180
- § 126 Frygický akord 181
- § 127 Lydický akord 181
- § 128 Neapolský sextakord 183
- § 129 Uplatnění a rozvod N6 183
- § 130 Další možnosti rozvodu N6 184
- § 131 Modulace neapolským sextakordem 185

16. lekce NEJBĚŽNĚJŠÍ ALTEROVANÉ AKORDY 187

- § 132 Alterované akordy 187
- § 133 Alterované akordy ve zvukové podobě D7 v tónině dur 188
- § 134 Úprava a rozvod alterovaných čtyřzvuků 189
- § 135 Nástup alterovaného akordu v harmonické větě 190
- § 136 Dominantně znějící alterované čtyřzvuky v moll 192
- § 137 Modulace dominantně znějícími čtyřzvuky. Enharmonická modulace 193
- § 138 Zmenšený čtyřzvuk jako alterovaný akord 194
- § 139 Modulační využití zmenšeného čtyřzvuku 196

17. lekce	DALŠÍ ALTEROVANÉ AKORDY	198
§ 140	<i>Další často užívané alterované akordy</i>	198
§ 141	<i>Zvětšený trojzvuk jako alterovaný akord</i>	198
§ 142	<i>Čtyřhlasá úprava</i>	199
§ 143	<i>Modulační využití zvětšeného trojzvuku</i>	199
§ 144	<i>Alterované čtyřzvuky obsahující zvětšený trojzvuk</i>	200
§ 145	<i>Zvětšený terckvartakord</i>	201
§ 146	<i>Modulační využití zvětšeného terckvartakordu</i>	202
18. lekce	ALTERACE – SHRUTÍ A ZOBECNĚNÍ	204
§ 147	<i>Shrnutí poznatků o alteraci. Definice alterace. Přehled alterovaných akordů</i>	204
§ 148	<i>Dvojsměrná alterace</i>	206
§ 149	<i>Rozvod dvojsměrně alterovaných sextakordů</i>	207
§ 150	<i>Mimotonální alterované akordy</i>	209
19. lekce	DODATEK KE KLASICKÉ HARMONII	212
§ 151	<i>Další faktory přispívající na přelomu 19. a 20. století k prohloubení krize klasické tonální harmonie</i>	212
§ 152	<i>Modální postupy v melodii a harmonii</i>	213
§ 153	<i>Celotónové útvary melodické a harmonické</i>	219
§ 154	<i>Chromatické medianty</i>	221
§ 155	<i>Kvartové akordy</i>	224

II. část ÚVOD DO HARMONIE 20. STOLETÍ

20. lekce	HARMONICKÝ MATERIÁL HUDBY 20. STOLETÍ	230
§ 156	<i>Alikvotní tóny. Řada alikvotních tónů</i>	231
§ 157	<i>Tradiční akordy v nových funkčních vztazích</i>	232
§ 158	<i>Akordy zahuštěné</i>	236
21. lekce	AKORDICKÉ KOMBINACE	239
§ 159	<i>Akordické kombinace</i>	239
22. lekce	AKORDY O VOLNÉ INTERVALOVÉ STAVBĚ	246
§ 160	<i>Akordy o volné intervalové stavbě</i>	246
§ 161	<i>Třídění akordů o volné intervalové stavbě</i>	247

§ 162 Zvláštní souzvukové druhy v harmonii 20. století	249
§ 163 Úprava akordů o volné intervalové stavbě	251
§ 164 Určení základního tónu akordu	253
§ 165 Kompoziční procvičování úprav akordů	254

23. lekce PRINCIPY ORGANIZACE HARMONICKÉ STRUKTURY HUDBY 20. STOLETÍ. TONALITA 257

§ 166 Tonalita	258
§ 167 Moderní pojetí tonálního centra	259
§ 168 Netónické harmonické funkce v rámci temperované chromatiky	259
§ 169 Kompozice harmonické věty	262
§ 170 Hlavní pracovní pravidla	264
§ 171 Stavba melodie	264
§ 172 Pracovní pravidla pro vedení dvou a více hlasů	267
§ 173 Kompozice harmonické věty	269
§ 174 Stylizace harmonické věty	272
§ 175 Další aplikace tonálního principu v hudbě 20. století	273
§ 176 Bitonalita	274
§ 177 Polytonalita	275
§ 178 Atonalita	275

24. lekce PRINCIPY ORGANIZACE HARMONICKÉ STRUKTURY HUDBY 20. STOLETÍ. MODALITA 277

§ 179 Modalita	277
§ 180 Moderní modalita	277

25. lekce PRINCIPY ORGANIZACE HARMONICKÉ STRUKTURY HUDBY 20. STOLETÍ. SERIALITA 282

§ 181 Serialita	282
§ 182 Uplatnění dvanáctitónové řady v harmonické větě	284

Přílohy	287
Literatura	295